

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ

Наплата потраживања примери из праксе

Uz podršku Švajcarskog sekretarijata za ekonomske poslove SECO

Наплата потраживања стечајног дужника је једна од важнијих и сложенијих области рада стечајног управника, тако да се с правом може рећи да од успешности стечајног управника у поступку наплате потраживања стечајног дужника директно зависи и висина стечајне масе и степен намирања поверилаца.

Права и обавезе и одговорности стечајног управника у поступку спровођења стечајног поступка уређени су:

- **Законом о стечају** („Службени гласник РС”, бр. 104/09, 99/11 - др. закон и 71/12 - одлука УС и 83/2014),

- **Правилником о утврђивању националних стандарда за управљање стечајном масом** („Сл. гл. РС”, број13/10 од 12. марта 2010. године) – Национални стандард о начину и поступку уновчења имовине стечајног дужника - Национални стандард број 5;

и

- **Кодексом етике за стечајне управнике** („Службени гласник РС”, број 11/10 од 05.марта 2010. године).

-
- Пријем Решења о отварању стечаја и именовану стечајног управника и преузимање у државину целокупне имовине која улази у стечајну масу.
 - Стечајна маса - целокупна имовина стечајног дужника у земљи и иностранству на дан отварања стечајног поступка и имовина коју стечајни дужник стекне током спровођења стечајног поступка.
 - Новчана средства стечајног дужника на текућим рачунима код пословних банака или у благајни стечајног дужника, као и сва будућа новчана средства – потраживања, која ће стечајни управник наплатити од дужника стечајног дужника у току спровођења стечајног поступка и на тај начин увећати стечајну масу.
 - Потраживања стечајног дужника су део стечајне масе која ће донети будући новчани прилив стечајном дужнику, па према том очекивању новчаног прилива треба вршити и процену наплативости потраживања.

- Стечајни управник има и законску обавезу да утврди висину потраживања стечајног дужника, на шта директно упућује и примена члана 108. Закона о стечају ("Сл. гласник РС", бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014) , према коме је стечајни управник дужан да састави листу дужника стечајног дужника, што је уједно и први корак који се предузима пре отпочињања поступка наплате потраживања.

1. - затечена књиговодствена и друга документација
2. - пописна комисија - листа дужника стечајног дужника
3. - степен наплативости потраживања и евидентирање кроз ЕРС
4. - економско финансијски извештај „ЕФИ“

Потраживања стечајног дужника према очекиваном степену наплативости можемо разврстати на следећи начин:

- У целости наплатива потраживања
- Делимично ненаплатива потраживања
- У целости ненаплатива потраживања

Пракса - прилично паушална процена наплативости потраживања, уколико се проценат наплативости потраживања одреди нереално високо, сусрећемо се са проблемом да на крају стечајног поступка тако нереално исказана потраживања, морамо искњижити, односно отписати, за коју радњу је неопходна предходна сагласност Одбора поверилаца.

Недостатак књиговодствене и друге документације стечајног дужника – разлог који се најчешће наводи - поплаве, пожари, пресељење документације и сл.

Неажурност књиговодствене и друге документације стечајног дужника:

- документација постоји код стечајног дужника али није прокњижена, тако да износ потраживања стечајног дужника на дан отварања стечајног поступка евидентиран у пословној документацији не одговара стварном износу потраживања (услед дуготрајне блокаде текућег рачуна стечајног дужника и дугогодишњег не обављања делатности, у ситуацији када стечајни дужник остане са изузетно малим бројем запослених или без запослених (веома често без радника у књиговодству, правној служби и сл.), нису ретки случајеви да документација годинама уназад није ажурирана и иста даје потпуно погрешну слику о економско финансијском положају стечајног дужника, па самим тим и о потраживањима стечајног дужника.

У оваквим случајевима стечајни управник није у могућности да реално предвиди евентуални проценат наплате потраживања евидентираних у књиговодственој документацији стечајног дужника.

Застарелост потраживања

Застарелост - један од битних елемената код утврђивања степена наплативости потраживања који треба увек имати у виду, првенствено уколико се утврди да је одређено потраживање застарело у смислу одредби Закона о облигационим односима, јер се онда поставља питање сврсисходности вођења било које врсте поступка и предузимање било каквих радњи у циљу наплате таквих потраживања.

Након извршене анализе према степену наплативости и у погледу застарелости, стечајни управник требало би да предузме конкретне кораке ради наплате потраживања стечајног дужника.

***Мере које предузима стечајни управник ради наплате
потраживања стечајног дужника:***

1. Први корак у наплати потраживања стечајног дужника је успостављање усменог контакта са одговорним лицима код дужника и обавештење о тренутном положају стечајног дужника и улози стечајног управника.
2. Уколико утврди да је неспоран ДПО – стечјани управник сачињава Записник, односно споразум са дужником у коме ће се констатовати да је дошло до усаглашавања потраживања, да је договорен рок и начин измирења дуговања.
3. Уколико кроз усмене контакте не дође позитивних резултата у наплати потраживања стечајног дужника, стечајни управник је дужан да предузме формалне - процесне кораке у циљу наплате потраживања.

-
1. Први „формални“ корак у наплати потраживања - Обавештење о отварању стечајног поступка, промени текућег рачуна повериоца и захтев за неодложно измирење дуга.
 2. Други корак - слање Опомене пред утужење и евентуално додатни контакт са дужником у циљу проналажења решења за наплату потраживања.
 3. Трећи корак – активирање средстава обезбеђења (меница, банкарска гаранција и сл.)
 4. Четврти корак – наплата потраживања судским путем на основу извршне или веродостојне исправе (**Извршна исправа** – правноснажна судска одлука, судско поравнање, извод из регистра заложних права на покретним стварима, уговор о хипотеци или заложна изјава и др, **Веродостојна исправа** – меница, чек, обвезница, фактура, банкарска гаранција, обрачун камате, привремена или окончана ситуација у вези са извршеним грађевинским радовима и др.)

Стечајни дужник у улози стечајног повериоца:

Уколико се стечајни дужник нађе у улози стечајног повериоца, тада се наплата потраживања врши на „класичан“ начин кроз стечајни поступак, јер стечајни повериоци своја потраживања према стечајном дужнику остварују само у стечајном поступку, сходно одредбама члана 80. Закона о стечају ("Сл. гласник РС", бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014) .

У овом случају проценат наплате потраживања стечајног дужника, као повериоца у поступку стечаја који се води над његовим дужником је крајње неизвештан, с обзиром да исти зависи од вредности стечајне масе која ће бити расположиваа за намирење поверилаца, па би сходно напред изнетом овакво потраживање спадало у групу делимично наплативих потраживања, а веома често и ненаплативих потраживања.

Пребијање потраживања у стечајном поступку:

Пребијање потраживања (компензација) представља један од начина престанка (гашења) обавеза.

Пребијање је могуће уколико су кумулативно испуњена три услова:

- Узајамност потраживања.
- Истородност потраживања и
- Доспелост потраживања.

*Побијање дужникових правних радњи
као један од начина наплате потраживања стечајног дужника*

- а) радње пропуштања – подношење пријаве потраживања у поступку стечаја или ликвидације,
- б) остале правне радње које након успешног побијања стечајном дужнику дају могућност наплате потраживања и увећања вредности стечајне масе.

***Продаја стечајног дужника као правног лица
као један од начина наплате потраживања стечајног дужника***

- процена потраживања у оквиру процене стечајног дужника као правног лица,
- продаја потраживања кроз продају стечајног дужника као правног лица,
- нема ненаплативих потраживања која се морају отписати пре закључења стечајног поступка.

Наплата потраживања насталих у току стечајног поступка:

Наставак обављања делатности и недовршена производња

- а) авансно плаћање за испоручену робу или услуге,
- б) изузетно кратки рокови плаћања,
- в) полагање средстава обезбеђења од стране саговорача - пословних партнера - депозити, банкарске гаранције, менице и наравно да без одлагања прекине пословну сарадњу са партнерима, који нису спремни да исту наставе под напред наведеним условима.

Уговор о закупу имовине стечајног дужника

- а) ситуација која је у пракси чешћа од предходне
 - б) обавеза уплате депозита (најчешће у висини три месечне закупнине) или
 - в) обавеза полагања менице као средства обезбеђења за реализацију уговорних обавеза,
- Додатни проблем - издавање фактуре од стране стечајног дужника који су у систему ПДВ-а.

Наплата потраживања насталих у стечајном поступку принудним путем,

- инсолвентност и презадуженост дужника,
- потраживање делимично наплативо или ненаплативо.

*Отпис ненаплативих потраживања
пре закључења стечајног поступка*

- образложени захтев Одбору поверилаца,
- Одлука Одбора поверилаца о отпису ненаплативих потраживања,
- отпис потраживања кроз ЕРС,
- закључење стечајног поступка.

З а к љ у ч а к:

Наплата потраживања стечајног дужника - један од основних задатака стечајног управника, од чијег успеха директно може да зависи вредност стечајне масе.

Поступак наплате потраживања понекад може бити прилично сложен, како због многобројних активности које је неопходно предузети, тако и због дужине временског периода који је потребан за реализацију ових послова.

На исплативост и сврсисходност поступка за наплату потраживања посебно утичу:

- ефикасан и пажљив начин вођења самог поступка,
- реална процена наплативости потраживања
- свођење ненаплативих потраживања на нужни минимум, а што може имати директан утицај на вредност стечајне масе и што повољније намирење поверилаца, што је превасходни циљ стечајног поступка.

ХВАЛА НА ПАЖЊИ

